

ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ДІТЕЙ, ЯКІ ПОЗБАВЛЕНІ ПІКЛУВАННЯ БАТЬКІВ

Створення найкращих умов для підтримки вразливих груп дітей є одним із найважливіших завдань переважної більшості країн. Ефективні управлінські рішення у сфері соціального захисту дозволяють дітям в подальшому інтегруватися в суспільство. Зміна пріоритетів державної політики у сфері захисту дітей в Україні розпочалась із прийняттям «Національної стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 рр.» [1], коли розпочалося впровадження альтернативних форм догляду за дітьми, котрі не можуть проживати з рідними батьками.

Разом з тим є очевидним, що повністю відмовитися від шкіл-інтернатів не можна, тому варто проаналізувати досвід такого типу розміщення за кордоном та запровадити його найкращі результати в Україні. Позитивний вплив інтернатного виховання на розвиток особистості дитини, відповідно до базових світових стандартів є можливим лише тоді, якщо у такому закладі проживає не більше як 20-30 дітей. Лише при відносно невеликій кількості дітей можна говорити про якісну підготовку дітей до самостійного дорослого життя [2, с. 112].

Найважливішою тенденцією розвитку альтернативної освіти для дітей-сиріт у світі є перехід від дитячого будинку до сімейної безперервної освіти.

За останні 20 років більшість країн світу надають перевагу виховання дітей у сімейному середовищі та відмова від передачі на виховання до великих дитячих закладів [2, с. 112]. У Румунії, Угорщині та інших країнах законодавством про захист прав дитини передбачено, що в жодному інтернат не

може виховуватися більше як 20-30 дітей, а атмосферу виховання має бути максимально наближеною до сімейної.

Урядом Угорщини виділено значні обсяги бюджетних коштів на реформування інтернатів. Незважаючи на певні труднощі переходу від традиційної системи виховання дітей, котрі позбавлені батьківської опіки до виховання у мало чисельних групах процес впровадження нових форм виховання триває [2, с. 112].

У США, наразі немає дитячих будинків з великою кількістю вихованців. Дітей, які потребують тимчасового чи тривалого вилучення із сім'ї, або мають важку психологічну травму, поміщатимуть до закладів типу «колективних будинків». В таких «колективних будинках» працюють висококваліфіковані спеціалісти: соціальні працівники, психотерапевти, вчителі, психіатри, педіатри, юристи, які забезпечують інтенсивний вплив та втручання з метою корекції поведінки дітей. Спеціалісти вивчають та оцінюють проблеми і потреби дітей, розробляють план втручання для кожної дитини. В подальшому відбувається оцінка результатів втручання та змін у поведінці і стані дитини та упродовж наступних трьох місяців приймають рішення про майбутнє дитини.

Механізм влаштування дітей, котрі позбавлені батьківської опіки у Швеції пройшов два етапи: перший – супроводжувався закриттям дитячих будинків (1940-80-ті роки) та другий – коли родини долучалися до роботи у дитячих будинках (1990-ті) [2, с. 113].

Характерною особливістю виховання дітей, котрі позбавлені батьківської опіки у Словаччині та Чехії є наявність «діагностичних будинків» для дітей, де вони можуть перебувати. 1,5-2 місяці. Упродовж цього періоду кваліфіковані спеціалісти (соціальні працівники, психотерапевти, вчителі) проводять медико-психологічну діагностику та направляють дитину в сім'ю, до сімейного дитячого будинку (звичайного чи спеціалізованого) – залежно від того, який діагноз чи особливості поведінки виявлено у процесі дослідження дитини.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, про доцільність запозичення досвіду розвинутих зарубіжних країн у сфері соціального захисту дітей, котрі позбавлені батьківського піклування та дітей-сиріт. Зокрема, в Україні в межах реалізації державної політики у сфері соціального захисту дітей доцільно:

- посилити соціальну рекламу для сприяння сімейним формам виховання;
- активізувати співпрацю неурядових інституцій, громадських організацій з органами державної влади та місцевого самоврядування в контексті замовлення соціальних послуг у сфері соціального захисту дітей-сиріт, з повною або частковою фінансовою підтримкою, що у свою чергу сприятиме зайнятості населення;
- здійснювати достатню фінансову підтримку батьків усиновителів, патронатних сімей;
- заохочувати громадян до опіки над дітьми, які позбавлені батьківського піклування та дітьми-сиротами.

Список використаних джерел:

1. Національна стратегія реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки: розпор. Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2017 р. № 526-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2017-%D1%80#Text>.
2. Брич В. Я., Миколюк С. М. Соціальний захист сиріт в Україні: монографія Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 200 с.